

IV

(Paziņojumi)

EIROPAS SAVIENĪBAS IESTĀŽU UN STRUKTŪRU SNIEGTI PAZIŅOJUMI

PADOME

Padomes secinājumi (2014. gada 20. maijs) par jauniešu uzņēmējdarbības veicināšanu, lai sekmētu jauniešu sociālo iekļautību

(2014/C 183/04)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ATZĪSTOT, KA:

1. Ekonomikas krīze, kas sākās iepriekšējās desmitgades otrajā pusē, mūsdienu jauno paaudzi ir nostādījusi īpaši nestabilā situācijā. Jau ilgāku laiku saglabājas vēsturiski augsts jauniešu bezdarba līmenis – ES 28 valstīs tas ir 23,2% un eurozonā – 23,8% (2013. gada decembris).
2. Šāda liela jauniešu bezdarba iespaidā jaunieši izjūt arvien lielāku nabadzību un sociālo atstumtību, un arvien lielāks skaits jaunu cilvēku ir spiesti pamest savu piederības valsti un reizēm pat Eiropu, lai dotos labāku iespēju meklējumos. Dažās dalībvalstīs tas izraisa intelektuālā darbaspēka aizplūšanu – procesu, kuru varētu būt grūti vērst pretējā virzienā.
3. Eiropas Savienība, izmantojot stratēģiju “Eiropa 2020” un tās pamatiniciatīvas “Jaunas iemaņas un darbvietas”, “Digitālā programma Eiropai”, “Inovācijas savienība” un “Jaunatne kustībā”, atbalsta uzņēmējdarbību, sekmējot uzņēmējiem raksturīgu domāšanas veidu un ar to saistītās zināšanas, prasmes un kompetences, kas var veicināt konkurētspēju un gudru, ilgtspējīgu un integrējošu izaugsmi.
4. Uzņēmējdarbība ir svarīgs ekonomiskās izaugsmes un darbvietu izveides dzinulis – tā rada jaunus uzņēmumus un darbvietas, dod iespēju piekļūt jauniem tirgiem, paaugstina ražīgumu un rada pārticību. Uzņēmējiem raksturīgs domāšanas veids uzlabo jauniešu piemērotību darba tirgum. Uzņēmējdarbība un jo īpaši mazie un vidējie uzņēmumi (MVU) ir ES ekonomikas pamats un pats svarīgākais jaunas nodarbinātības avots⁽¹⁾.
5. Kultūras, kurās uzņēmējiem raksturīga rīcība – piemēram, pārdomāta riska uzņemšanās un neatkarīga domāšana – tiek augstu vērtēta un atalgota, veicina vēlmi rast jaunus risinājumus sociālām problēmām. Šajā sakarā ir jāuzlabo sabiedrības izpratne par uzņēmējiem, jāaktivizē uzņēmējdarbības izglītība un nepietiekami pārstāvētām grupām jāpievērš īpaša uzmanība un jāpalīdz izveidot, vadīt un paplašināt uzņēmumus.

⁽¹⁾ No visiem Eiropas uzņēmumiem vairāk nekā 99% faktiski ir MVU. Tie nodrošina divas no katrām trim privātā sektora darbavietām un rada vairāk nekā pusi no uzņēmumu radītās kopējās pievienotās vērtības ES (Eiropas Komisija – Uzņēmējdarbības un rūpniecības ĢD mājaslapa).

6. Uzņēmējdarbības pamatā nav tikai un vienīgi vēlme gūt peļņu. Dažādi dalībnieki – gan publiskajā, gan privātajā sektorā, pilsoniskās sabiedrības un sociālās ekonomikas⁽¹⁾ organizācijas –, apvienojot sociālo un uzņēmējdarbības dimensiju, risina mūsu sabiedrības galvenās problēmas. Šī tendence tiek dēvēta par sociālo uzņēmējdarbību, un ir izveidojušās jauna tipa struktūras – sociālie uzņēmumi.
7. Kultūra un jaunrade kā jauniešu politikas darbības jomas ir apzinātas atjauninātajā regulējumā Eiropas sadarbībai jaunatnes jomā. Kultūras un radošās nozares⁽²⁾ var pavērt plašas iespējas jauniešu radošuma un cilvēkkapitāla pārveidošanai gudrā izaugsmē un darbvietās. Digitālā laikmeta kultūrā līdzdalība ir iedarbīgs instruments sociālās iekļautības un sociālās iesaistīšanās veicināšanai, īpaši jauniešu vidū.
8. Ekspertu grupa, kuras uzdevums ir “veicināt jauniešu jaunrades un inovācijas spējas, apzinot neformālās un ikdienējās mācīšanās rezultātā gūtās zināšanas un prasmes”, savā gala ziņojumā ir apsvērusi, kā uzlabot jauniešu piemērotību darba tirgum.

UZSKATA, KA:

9. Uzņēmējdarbība var būt svarīgs elements jauniešu autonomijā, personīgajā izaugsmē un labklājībā. Uzņēmējdarbību var uzskatīt par vienu no risinājumiem, kā cīnīties pret jauniešu bezdarbu.
10. Eiropai vajadzētu ieguldīt uzņēmējdarbības izglītībā un apmācībā, tādas vides radīšanā, kurā uzņēmēji var augt un attīstīties, sasniedzot arī konkrētas grupas, un uzņēmēju kā pozitīvu paraugu popularizēšanā.
11. Jauniešiem jo īpaši pievilcīgs var būt sociālās uzņēmējdarbības modelis, kura mērķis galvenokārt ir vairojot sabiedrības kopējo labumu un kurš viņiem dod iespēju rast novatoriskas atbildes uz pašreizējām grūtībām ekonomikas, sociālajā un vides jomā. Iedzīvotājiem un vietējām kopienām tuva sociālās uzņēmējdarbības ideja, iesaistot jauniešus, jo īpaši jauniešus no neaizsargātām grupām, nodrošina sociālo kohēziju.
12. Sociālie uzņēmumi⁽³⁾, ar sociālām inovācijām atbildot uz jaunajām vajadzībām, veicina gudru izaugsmi; tie rada noturīgu izaugsmi, ņemot vērā savu ietekmi uz vidi un nodrošinot savu ilgtermiņa redzējumu; tie ir iekļaujošas izaugsmes stūrkmens, jo tie lielu uzmanību pievērš cilvēkiem un sociālajai kohēzijai.

ŠAJĀ SAKARĀ:

13. Jaunatnes politika var būt nozīmīga starpnozaru sadarbībā, kas var palīdzēt pārvarēt šķēršļus. Uzņēmējdarbībai, gluži tāpat kā tik daudzām citām jomām, ir nepieciešama ilgtermiņa pieeja un stingra ticība jauniešu spējām. Lai to panāktu, jauniešus ir nepieciešams iedrošināt, jau agrīnā vecumā rosināt uzņēmējdarbības garu – iniciatīvu, pašpaļāvību, aprēķinātu riskēšanu, jaunradi, organizētību, sīkstumu –, lai viņi attīstītu visu savu potenciālu un sekmīgi iekļautos darba tirgū. Tiecoties veicināt jauniešu uzņēmējdarbību – īpašu uzmanību veltot sociālajai uzņēmējdarbībai –, ir apzinātas šādas prioritātes:

— jauniešos veicināt uzņēmējiem raksturīgu domāšanas veidu un prasmes, šim nolūkam izmantojot formālo izglītību, neformālo un ikdienējo mācīšanos. Uzņēmējdarbības kompetence ietver transversālas prasmes un paņēmienus, kā arī zināšanas. Jauniešu darbs ir svarīgs rīks un instruments transversālo prasmju attīstībā,

⁽¹⁾ Sociālajā ekonomikā ES ir nodarbināti vairāk nekā 14,51 miljons cilvēku, proti, 6,5 % no nodarbināto kopskaita. Tā ietver gan struktūras ar īpašu juridisku statusu (kooperatīvus, fondus, apvienības, savstarpējās apdrošināšanas sabiedrības), gan arī tādus sociālos uzņēmumus, kas ir vienkāršas privātas sabiedrības ar ierobežotu atbildību vai akciju sabiedrības (Sociālās uzņēmējdarbības iniciatīva – SEC(2011) 1278 final).

⁽²⁾ Kultūras un radošās nozares veido 4,5 % no Eiropas IKP, un tajās ir nodarbināti gandrīz 8 miljoni darba ņēmēju (Atbalsts kultūrai un radošajām nozarēm izaugsmei un nodarbinātībai Eiropas Savienībā COM(2012) 537 final).

⁽³⁾ Sociālais uzņēmums ir sociālās ekonomikas dalībnieks, kura galvenais mērķis ir drīzāk radīt sociālu ietekmi, nevis nest peļņu saviem īpašniekiem vai akcionāriem. Tas darbojas, uzņēmējdarbībai raksturīgā un novatoriskā veidā nodrošinot preces un sniedzot pakalpojumus tirgū, un savu peļņu izmanto lielākoties sociāliem mērķiem. Šo uzņēmumu vada atklāti un atbildīgi, un jo īpaši uzņēmuma komercdarbībā iesaista tā darbiniekus, klientus un ieinteresētās personas (Sociālās uzņēmējdarbības iniciatīva – SEC(2011) 1278 final).

- ar informēšanas, konsultēšanas un apmācības palīdzību jauniešu vidū veicināt jauniešu darbu un brīvprātīgas aktivitātes kā veidu vajadzīgo prasmju iegūšanai, kas palīdzētu viņiem atrast darbu vai uzsākt pašiem savu projektu. Atzīt ieguldījumu, ko jauniešu darba pasākumi sniedz jauniešu radošās enerģijas un inovācijas spēju veicināšanā un atbalstīšanā – kā svarīgu viņu pašattīstību un aktīvu iekļaušanos sekmējošu elementu,
- jauniešu vidū veicināt un turpināt nostiprināt sociālo uzņēmējdarbību kā uzņēmējdarbības modeli tādā veidā, kas var palielināt jauniešu piemērotību darba tirgum, vienlaikus ņemot vērā ar ilgtspēju saistītas un vides vērtības,
- veicināt to, lai visi jaunieši iegūtu pietiekamas digitālās prasmes, kas ļautu jauniešiem pilnībā izmantot digitālās pasaules piedāvātās iespējas,
- jauniešos veicināt kultūras – kā tās dalībnieku un lietotāju – izpratni, kas palielina viņu pašiniciatīvu un uzņēmējdarbības garu. Iesaistīšanās kultūras dzīvē un aktīva piedalīšanās kultūras pasākumos var vairojot jauniešu labklājību un apziņu par kopīgu kultūras mantojumu.

AICINA DALĪBVALSTIS, PIENĀCĪGI IEVĒROJOT SUBSIDIARITĀTES PRINCIPU:

14. Atzīt, ka uzņēmējdarbībai un uzņēmumiem ir svarīga loma cīņā pret jauniešu bezdarbu; izstrādāt un nostiprināt tādu rīcībpolitiku, kas palielina jauniešu zināšanas par dažādiem uzņēmējdarbības aspektiem.
15. Atzīt, ka uzņēmējdarbības izglītībai ir svarīga loma jau no agrīna vecuma un uzsvert neformālās un ikdienējās mācīšanās nozīmi, lai nodrošinātu holistisku pieeju jauniešu personīgajai izaugsmei un atvieglotu viņu sekmīgu integrāciju darba tirgū.
16. Veicināt jauniešu darbu un brīvprātīgas aktivitātes kā svarīgus instrumentus transversālo un sociālo prasmju attīstībā, kas nepieciešamas uzņēmumu vadīšanā un uzņēmējdarbībā. Šajā sakarā pilnveidot un uzsvert neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanu vai apstiprināšanu, arī ņemot vērā mācīšanās rezultātus kas ir svarīgi uzņēmējdarbībai.
17. Apsvērt iespēju atzīt, ka jauniešu organizācijas ir vienas no galvenajām neformālās un ikdienējās mācīšanās sniedzējām, kas veido uzņēmējiem raksturīgu domāšanas veidu un prasmes. Šajā sakarā dalībvalstis varētu apsvērt atbalsta stiprināšanu jauniešu organizācijām, sniedzot padomus, konsultācijas un kvalitatīvas apmācības.
18. Veicināt un atbalstīt jaunizveidotus uzņēmumus un sociālos uzņēmumus, lai palīdzētu tiem pārvarēt nozīmīgus šķēršļus finansējuma iegūšanai, atbalstīt pakalpojumus un konsultāciju iespējas (tostarp Eiropas struktūrālo un investīciju fondu efektīvu izmantošanu, ja tas ir saskaņā ar partnerattiecību nolīgumiem).
19. Vajadzības gadījumā sniegt atbalstu, samazinot iespējamos šķēršļus atbilstoši sociālajai un vides ietekmei.

AICINA DALĪBVALSTIS UN KOMISIJU SAVĀS KOMPETENČU JOMĀS UN PIENĀCĪGI IEVĒROJOT SUBSIDIARITĀTES PRINCIPU:

20. Aktīvāk popularizēt sociālo uzņēmējdarbību un izstrādāt instrumentus labākas izpratnes iegūšanai par šo nozari. Šajā sakarā palielināt zināšanas par dažādiem uzņēmumu veidiem, sociālajiem uzņēmumiem (tostarp kooperatīviem), kultūras un radošajiem uzņēmumiem utt., un tos veicināt.
21. Atvieglot praksi un apmaiņas, pieredzes apmaiņu un citus mācību pasākumus, kas attīsta uzņēmējdarbības paņēmienus un prasmes (piemēram, iesaistot jauniešus tiešā uzņēmējdarbības pieredzes iegūšanā, darbapmācībā, tīklos, specializētu prasmju apguvē), un atbalstīt centienus definēt ar šādiem pasākumiem iegūtos mācību rezultātus. Veicināt tādu instrumentu attīstību, kas jauniešiem dod iespēju iegūt un izpaust uzņēmējdarbības prasmes un kompetences.
22. Palīdzēt maziem uzņēmumiem un jauniem uzņēmējiem veikt ar inovāciju saistītas darbības un izmantot visas ES iekšējā tirgus iespējas, mudinot viņus iziet starptautiskā līmenī un iesaistīties zināšanu nodošanā pāri robežām un sadarbībā. Lai sasniegtu šos mērķus, būtu jāveicina jaunu sociālo uzņēmēju un potenciālo partneru tīkli.

23. Mudināt jaunus uzņēmējus no dažādām dalībvalstīm apmainīties ar iespējām un veidot sadarbību. Ar zināšanu apmaiņas palīdzību starp pieredzējušiem uzņēmējiem un jaunajiem iesācējiem veicināt paaudžu savstarpēju solidaritāti. Valstu un Eiropas līmenī sekmēt uzņēmējdarbības pieredzes nodošanas programmas.
24. Palielināt starpnozaru sadarbību un nodrošināt piekļuvi informācijai un atbalsta pakalpojumiem, lai veidotu jauniem uzņēmējiem labvēlīgus apstākļus un samazinātu jauniem uzņēmējiem uzlikto administratīvo slogu.
25. Veicināt to, lai visas attiecīgās ieinteresētās personas varētu piekļūt Eiropas programmām (piemēram, *Erasmus +*, *Erasmus* jaunajiem uzņēmējiem *COSME* programmas ietvaros, Eiropas Sociālajam fondam un citām finansēšanas programmām sociālajiem uzņēmējiem un mikrofinansēšanas iespējām saskaņā ar Nodarbinātības un sociālās inovācijas programmu), kas paredzētas uzņēmējdarbības prasmju veicināšanai jauniešu vidū, pēc vajadzības sekmējot specializētu atbalstu jauniem uzņēmējiem un attīstot to cilvēku spējas, kuri strādā ar jauniešiem, lai palīdzētu jauniešiem pilnībā izmantot savu potenciālu.

AICINA KOMISIJU:

26. Palielināt informētību par jauniešu uzņēmējdarbību, tostarp Eiropas Jaunatnes portālā, un iepazīstināt ar labu praksi jauniešu uzņēmējdarbības jomā (iespējams, saistībā ar Eiropas MVU nedēļu).
  27. Sākt pētniecību vai veikt pētījumu un palielināt zināšanas par jauniešu uzņēmējdarbību, galveno uzmanību pievēršot jauniem uzņēmējiem, sociālajai uzņēmējdarbībai un videi draudzīgām darbvietām, un jauniešu darba nozīmei šajā kontekstā.
  28. Nostiprināt jaunu uzņēmēju aktīvu sadarbību ar attiecīgiem uzņēmējdarbības un sociālajiem partneriem un citām ieinteresētām personām, tostarp izmantojot arī *Erasmus+* un *Erasmus* jaunajiem uzņēmējiem programmas.
-